

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1966-1967

16 DECEMBER 1966

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Nederlandse tekst van de Grondwet
en artikel 140 (nieuw) (1).

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE GRONDWETSHERZIENING (2)
UITGEBRACHT DOOR DE HEER DE WEERT.

DAMES EN HEREN,

Korte historische schets.

Thans zal het de derde maal zijn dat over de vastlegging van de Nederlandse tekst van de Grondwet door de Grondwetgevende Kamers wordt beraadslaagd.

Men mag zeggen dat dit werk door de vorige grondwetgevende Kamers tijdens de jaren 1954-1958 en 1958-1961 grondig werd voorbereid.

Tijdens beide bedoelde legislatures werd de studie van de Nederlandse tekst door de Commissies voor de grondwetsherziening van beide Kamers toevertrouwd aan subcommissies die samen vergaderden.

Tijdens de legislature 1954-1958 werd belangrijk voorbereidend werk geleverd, maar het was pas tijdens de legislature 1958-1961 dat de besluiten van de opeenvolgende subcommissies, samen met de bevindingen van de voltallige commissies, ter kennis werden gebracht van de Kamer, met name in het verslag van de heer Lefère dd. 21 mei 1959 (Stuk Kamer n° 231/1, 1958-1959).

(1) Rechtsgeldigheid van de nederlandse en van de franse teksten.

(2) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Van Acker.

A. — Leden : de heren De Gryse, Gilson, Kiebooms, Lefère, Lefèvre (Th.), Michel, Moyersoën, Parisis, Saint-Remy, Scheyven, Verroken. — de heren Collard (L.), Cudell, Fayat, Harmegnies, Merlot, Pierson, Van Acker, Van Eynde, Vranckx. — de heren Delforge, De Weert, Hannotte, Lefebvre (R.), Pede, Piron. — de heer Van der Elst.

B. — Plaatsvervangers : de heren Cooreman, Decker, Hermans, Lindemans, Meyers, Remacle. — de heren Boel, Gruselin, Mathys, Radoux, Terwagne. — de heren Coulonvaux, Mundeeler, Van Lidth de Jeude. — de heer Schiltz.

Chambre des Représentants

SESSION 1966-1967

16 DÉCEMBRE 1966

REVISION DE LA CONSTITUTION

Texte néerlandais de la Constitution
et article 140 (nouveau) (1).

RAPPORT
FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE REVISION DE LA CONSTITUTION (2)
PAR M. DE WEERT.

MESDAMES, MESSIEURS,

Bref aperçu historique.

Pour la troisième fois, jusqu'à ce jour, les Chambres législatives auront à délibérer sur l'établissement du texte néerlandais de la Constitution.

On peut affirmer que ce travail a été soigneusement préparé par les Chambres législatives précédentes, au cours des années 1954-1958 et 1958-1961.

Durant ces deux législatures, l'étude du texte néerlandais fut confiée par les Commissions de revision de la Constitution des deux Chambres à des sous-commissions, qui se réunirent ensemble.

Au cours de la legislature 1954-1958, un imposant travail préparatoire fut effectué, mais ce n'est que durant la legislature 1958-1961 que les conclusions des sous-commissions successives furent portées, avec les constatations des commissions plénières, à la connaissance de la Chambre, en l'occurrence dans le rapport de M. Lefère en date du 21 mai 1959 (Document Chambre n° 231/1, 1958-1959).

(1) Equivalence juridique des textes français et néerlandais.

(2) Composition de la Commission :

Président : M. Van Acker.

A. — Membres : MM. De Gryse, Gilson, Kiebooms, Lefère, Lefèvre (Th.), Michel, Moyersoën, Parisis, Saint-Remy, Scheyven, Verroken. — MM. Collard (L.), Cudell, Fayat, Harmegnies, Merlot, Pierson, Van Acker, Van Eynde, Vranckx. — MM. Delforge, De Weert, Hannotte, Lefebvre (R.), Pede, Piron. — de heer Van der Elst.

B. — Suppléants : MM. Cooreman, Decker, Hermans, Lindemans, Meyers, Remacle. — MM. Boel, Gruselin, Mathys, Radoux, Terwagne. — MM. Coulonvaux, Mundeeler, Van Lidth de Jeude. — M. Schiltz.

Zoals men weet, kwamen de opeenvolgende Grondwetgevende Kamers tot dusver er niet toe de vastlegging van de Nederlandse tekst van de Grondwet tot een goed einde te brengen; wel werd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 4 juni 1959 een tekst goedgekeurd, maar die werd op verslag van de heer Custers (Stuk Senaat n° 49, 1959-1960), door de Senaat op 16 december 1959 gewijzigd. De Kamer heeft deze tekst vóór de ontbinding van 1961 niet meer behandeld zodat de herzieningsprocedure, wat dit punt betreft, niet tot een goed einde kon worden gebracht. Het basiswerk voor de aanneming van de definitieve tekst door beide Kamers is echter onbetwistbaar geleverd.

Grondslag van de werkzaamheden tijdens beide bovenbedoelde legislaturen was de ontwerp-tekst met toelichting opgesteld door de Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten (koninklijk besluit van 5 april 1954) en goedgekeurd door de Centrale Commissie voor de Nederlandse Rechtstaal en Bestuurstaal in België, in vergadering van 30 november 1955 (koninklijk besluit van 19 januari 1954).

Beide bovenbedoelde commissies waren voorgezeten door professor Van Dievoet, gewezen Minister van Justitie.

Het is in zijn hoedanigheid van voorzitter van bovengenoemde regeringscommissie dat professor Van Dievoet destijds op alle vergaderingen van de parlementaire subcommissies werd uitgenodigd en ze ook bijwoonde. Zijn medewerking was een kostbare hulp voor de leden van die subcommissies.

Derhalve mag terecht worden gezegd dat de parlementaire werkzaamheden nauw aansloten bij die van de juridisch-taalkundige regeringscommissies, naar hun voorzitter commissies-Van Dievoet genaamd.

Het lijkt bij deze gelegenheid gepast ook hulde te brengen aan de heren leden en verslaggevers van de vorige subcommissies voor het waardevolle werk dat zij hebben geleverd.

Thans heeft ingevolge de jongste verklaring tot herziening, de Kamercommissie voor de Grondwetsherziening de studie van de Nederlandse tekst opnieuw hernomen. Daartoe heeft zij de op 16 december 1959 door de Senaat goedgekeurde tekst als basis genomen. Zij stelt aan deze tekst enkele wijzigingen voor, doch heeft het opportuun geacht, vooraleer het verslag aan de leden van de Kamer uit te delen en de Nederlandse tekst op de agenda van de Kamer te plaatsen, het advies in te winnen van de Commissie van de Senaat over deze wijzigingen, ten einde een nutteloos heen en weer zenden tussen beide Kamers te voorkomen en de goedkeuring van de Nederlandse tekst, die reeds te lang is uitgebleven, zo spoedig mogelijk tot stand te brengen. De Senaatscommissie voor de herziening van de Grondwet heeft inmiddels op 7 december 1966 haar goedkeuring gehecht aan de door uw Commissie voorgestelde wijzigingen.

Algemene opmerkingen.

Uw Commissie heeft haar werkzaamheden volbracht in de geest waarin ook de vorige parlementaire commissies en subcommissies evenals de Regeringscommissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten, zich van hun opdracht hebben gekweten.

Chacun sait que, jusqu'à présent, les Chambres constituantes successives n'ont pas réussi à mener à bonne fin l'établissement de la version néerlandaise du texte de la Constitution; la Chambre des représentants a bien adopté un texte le 4 juin 1959, mais, sur rapport de M. Custers (Doc. Sénat n° 49, 1959-1960), il fut modifié par le Sénat le 16 décembre 1959. La Chambre n'a pas discuté de ce texte avant la dissolution de 1961, de sorte que la procédure de révision n'a pas abouti sur ce point. Il est indéniable que le travail de base en vue de l'adoption du texte définitif par les deux Chambres a été accompli.

Aux cours des deux législatures visées ci-dessus, les travaux ont été basés sur le texte en projet assorti d'un commentaire, établi par la Commission chargée de l'élaboration du texte néerlandais de la Constitution, des Codes et des lois et arrêtés principaux (arrêté royal du 5 avril 1954) et approuvé par la Commission centrale de la langue juridique et administrative néerlandaise en Belgique, au cours de sa réunion du 30 novembre 1955 (arrêté royal du 19 janvier 1954).

Les deux commissions précitées ont été présidées par le professeur Van Dievoet, ancien Ministre de la Justice.

C'est en sa qualité de président de ces commissions gouvernementales que le professeur Van Dievoet avait été invité, à l'époque, à assister à toutes les réunions des sous-commissions parlementaires, ce qu'il fit. Sa collaboration signifiait une aide précieuse pour les membres desdites sous-commissions.

Dès lors, on peut affirmer, à juste titre, que les travaux parlementaires étaient étroitement liés à ceux des commissions gouvernementales juridiques et linguistiques, dénommées Commissions Van Dievoet d'après le nom de leur président.

A cette occasion, il convient également de rendre hommage aux membres et aux rapporteurs des sous-commissions précédentes pour le travail précieux qu'ils ont fourni.

A la suite de la dernière déclaration de révision, la « Commission de révision de la Constitution » de la Chambre a repris l'étude du texte néerlandais. A cet effet, elle a pris pour base le texte adopté par le Sénat le 16 décembre 1959. Elle propose quelques modifications à ce texte, mais a estimé opportun, avant de distribuer le rapport aux membres de la Chambre et de porter le texte néerlandais à l'ordre du jour de cette Assemblée, de demander l'avis de la Commission du Sénat en ce qui concerne ces modifications, afin de prévenir un va-et-vient inutile entre les deux Chambres et de permettre une adoption aussi rapide que possible du texte néerlandais, attendu depuis trop longtemps déjà. La Commission sénatoriale de révision de la Constitution a approuvé entre-temps, le 7 décembre 1966, les modifications proposées par votre Commission.

Observations d'ordre général.

Votre Commission a accompli sa tâche dans le même esprit que les commissions et sous-commissions parlementaires précédentes ainsi que la commission gouvernementale chargée de l'élaboration du texte néerlandais de la Constitution, des Codes et des lois et arrêtés principaux.

Ter illustratie daarvan geven wij hierna vooreerst een uittreksel uit de commentaar die de genoemde regeringscommissie ter inleiding van haar ontwerp-tekst heeft geleverd en waarin wij o.m. het volgende lezen (Stuk Kamer 420/1, 1955-1956, blz. 4) :

« De Nederlandse tekst van de Grondwet vastleggen is iets anders dan een vrije vertaling daarvan opmaken. Wanneer de Constituant de Nederlandse versie zal hebben goedgekeurd, zal van de Grondwet in beide talen een gelijkwaardige en gelijkelijk bindende tekst van kracht zijn. De betekenis van de Nederlandse tekst moet derhalve volkomen beantwoorden aan die van de Franse.

» De Commissie heeft zich dan ook angstvallig ervan onthouden enige verbetering aan te brengen in de oorspronkelijke tekst, waar deze niet geheel nauwkeurig mocht blijken. Meer nog : de bepalingen die voor uiteenlopende verklaringen vatbaar zijn, heeft zij niet gemeend te mogen interpreteren, maar zij heeft er integendeel naar gestreefd, waar het mogelijk is, de onduidelijkheid of de dubbelzinnigheid in de Nederlandse tekst te bewaren. Door stelling te nemen ten opzichte van een gecontroleerde vraag zou de Commissie aan de haar toevertrouwde taak zijn te kort gekomen.

» Waar echter aan de zin van een bepaling niet kan worden getwijfeld, is de Franse tekst niet slaafs gevolgd, maar is een vorm verkozen die aan het Nederlands taaleigen beantwoordt : een nauwkeurige weergave van de oorspronkelijke tekst vergt geenszins een letterlijke vertaling. »

Anderzijds schreef de heer Custers in zijn verslag, des tijds namens de Senaatcommissie uitgebracht (Stuk Senaat n° 49, 1959-1960, blz. 4), het volgende :

« ... Werkelijke vergissingen of taalfouten zijn dat zeker niet (nota van uw verslaggever : hierbij zijn bedoeld de passages, die door de Senaat in de door de Kamer aangenomen tekst werden gewijzigd), maar de tekst zou erbij winnen indien hij op sommige plaatsen door het gebruik van meer gepaste termen, uitdrukkingen of zinswendingen anders werd geformuleerd. En gezien het hier de tekst van de Grondwet betreft, is een uitzonderlijke zorg voor een zo volmaakt mogelijke tekst zeker niet misplaatst. »

Welnu, zoals hierboven reeds werd gezegd, besteedde uw Commissie bijzondere aandacht aan de amendementen die de Senaat op de door de Kamer van Volksvertegenwoordigers overgezonden tekst had aangenomen (Stuk Kamer n° 231/2, 1958-1959).

Voorts heeft uw Commissie de vraag onderzocht, of bepaalde wendingen in de tekst die voorlag, nog niet al te zeer afweken van het Nederlandse taaleigen en of zij niet zonder gevaar voor aantasting van de betekenis zelf van de oorspronkelijke Franse tekst mochten vervangen worden, waarbij de Nederlandse tekst aan leesbaarheid en nauwkeurigheid zou winnen.

Deze bekommernis werd o.m. geuit in verband met bepaalde zinswendingen in de tekst van de artikelen 1, 4, 5, 17, 47, 116, 133 en 136.

Met dit doel werden dan ook door de subcommissie een reeks wijzigingen voorgesteld aan de laatste door de Senaat op 16 december 1959 goedgekeurde tekst.

Tijdens de behandeling van deze tekst in de voltallige commissie werd vastgesteld dat de door de subcommissie voorgestelde teksten, in de meeste gevallen, de bestaande teksten verbeterden door ze in een meer moderne Nederlandse vorm te gieten.

Uiteindelijk echter was de commissie van oordeel dat het beter was de bestaande teksten, voor zover zij niet incorrect zijn, ongewijzigd te laten, om het heen en weer zenden tussen Kamer en Senaat zoveel mogelijk te beperken.

Pour plus de précisions, nous reproduisons tout d'abord, ci-après, un extrait du commentaire que ladite commission gouvernementale a fourni en guise d'introduction à son texte en projet et dans lequel nous lisons notamment (Doc. Chambre 420/1, 1955-1956, p. 4) :

« ... établir le texte néerlandais de la Constitution est autre chose que d'en faire une traduction libre. Lorsque la Constituante aura approuvé la version néerlandaise, la Constitution existera dans chacune des deux langues en un texte de même valeur et ayant la même force légale. Le texte néerlandais doit donc avoir exactement la même portée que le texte français.

» En conséquence la Commission s'est abstenue scrupuleusement d'apporter quelque correction au texte original, là où l'expression employée pouvait ne pas paraître tout à fait adéquate. Plus encore : quand une disposition est susceptible d'interprétations divergentes, la Commission n'a pas cru pouvoir choisir, mais au contraire elle s'est efforcée de conserver autant que possible au texte néerlandais l'imprécision ou l'ambiguïté du texte français. En prenant position à l'égard d'une question controversée, la Commission aurait manqué à la tâche qui lui était confiée.

» Elle ne s'est pas pour autant attachée à traduire servilement le texte français, là où la portée de celui-ci ne laissait aucun doute, préférant dans ce cas recourir à des tournures plus conformes au génie de la langue néerlandaise. La reproduction fidèle d'une pensée dans une autre langue n'exige nullement une traduction littérale. »

D'autre part, M. Custers a écrit par après, dans son rapport établi au nom de la Commission du Sénat (Doc. Sénat, n° 49, 1959-1960, p. 4) :

« ... A vrai dire, il ne s'agit pas d'erreurs ou d'incorrections (note de votre rapporteur : sont ici visés les passages modifiés par le Sénat dans le texte adopté par la Chambre), mais le texte gagnerait à être modifié à certains endroits par l'emploi de termes, d'expressions ou de tournures plus adéquats. D'autre part, comme il s'agit de la Constitution, il n'est certes pas exagéré d'apporter un soin exceptionnel à l'établissement d'un texte aussi parfait que possible. »

Comme il a déjà été dit ci-dessus, votre Commission a prêté une attention particulière aux amendements apportés par le Sénat au texte transmis par la Chambre des Représentants (Doc. Chambre, n° 231/2, 1958-1959).

D'autre part, votre Commission s'est demandé si certaines tournures du texte proposé n'étaient pas encore trop étrangères au génie de la langue néerlandaise et si, sans risquer d'altérer le sens même de l'original français, elles ne pourraient être remplacées, ce qui améliorerait la rédaction et la précision du texte néerlandais.

Ce souci s'est notamment fait jour en ce qui concerne certaines tournures de phrases figurant dans le texte des articles 1, 4, 5, 17, 47, 116, 133 et 136.

A cette fin, la sous-commission a proposé d'apporter une série de modifications au texte adopté en dernier lieu par le Sénat, le 16 décembre 1959.

Au cours de l'examen de ce texte en réunion plénière de la Commission, celle-ci a constaté que les textes présentés par la sous-commission et rédigés en un néerlandais plus moderne constituaient, dans la plupart des cas, une amélioration des textes existants.

Finalement, la Commission a toutefois estimé qu'il était préférable de ne pas modifier les textes existants, pour autant qu'ils ne soient pas incorrects, afin de limiter, dans la mesure du possible, les « navettes » entre la Chambre et le Sénat.

Daar de parlementaire procedure reeds zo lang aansleept bestond de hoofdbekommernis van de leden van de Commissie erin zo spoedig mogelijk de authentieke Nederlandse tekst van de Grondwet te doen afkondigen. Daar waar het dus niet absoluut noodzakelijk was, is de Commissie dan ook op de voorstellen van de subcommissie niet ingegaan.

Bovendien is uw Commissie blijven stilstaan bij een aantal stijlvormen die doorheen de gehele tekst voorkomen en waaromtrent de vraag werd gesteld of het niet nodig was bepaalde oplossingen voor te stellen of een verantwoording te geven.

1° Met het oog op een moderner en meer met het spraak- en schrijfgebruik strokend uitzicht van de tekst, stelde zich de vraag of het niet gepast voorkwam de verouderde genitiefvorm « der » te vervangen door « van de » o.m. in de volgende artikelen 12, 16, 22, 27, 30, 38, 47, 52, 54, 56bis, -5°, -6°, -7°, -21°, 80, 96, 102, 108, -1° en 3°, 116, 117, 139.

Ook hier besliste uw Commissie om de hoger aangehaalde redenen, dat het beter was de door de Senaat goedgekeurde tekst te behouden.

2° De subcommissie heeft eveneens gestreefd naar de weglating van overbodige punctuaties in casu van overbodige komma's.

Bij het onderzoek van de tekst is inderdaad gebleken dat deze legio zijn. Ten aanzien van de komma kan als algemene regel gesteld worden: plaats een komma daar en daar alleen waar bij het gewone spreken een rust gehoord of gevoeld wordt. Er bestaat in het algemeen meer neiging te veel komma's te plaatsen, dan te weinig (van Dale (1), blz. XXXI, onderaan).

Aldus moet er geen komma staan vóór een beperkende bijzin (bv. in artikel 1: « ... protectoraten die België kan verkrijgen »: de komma na protectoraten moet worden weggelaten). (van Dale, blz. XXXII, sub 5.)

Een bijstelling, of een explicatieve bijzin, daarentegen staat tussen twee komma's (ibidem).

Zie in dit verband ook Tacx' Spraakkunst, blz. 266 onderaan sub b, en vooral « Verzorgde Schrijftaal » van Talpaert en Buyse, blz. 60, sub 5.

Bijgevolg werd er door de subcommissie voorgesteld komma's weg te laten in de volgende artikelen: 1, 19, 33, 45, 46, 47, 48, 53, - 1° en 2°, 56bis, - 6°, - 14°, - 16° tot - 19°, 64, 72, 80, 81, 108, - 2°, 110, 111.

Daar het in dit geval echter evenmin om een onoverkomelijk bezwaar ging, heeft de voltallige Commissie, uit vrees dat het onderzoek van de Nederlandse tekst van de Grondwet nutteloos zou worden verlengd, ook hier geoordeeld dat het beter was zich te houden aan de door de Senaat goedgekeurde tekst.

3° De uitdrukkingen « bij de wet » en « door de wet ».

Zie van Dale onder het steekwoord « bij »: ... 16 (geschiedende) door, voor, (veroorzaakt) door: ... iets bij (de) wet bepalen...

Dezelfde auteur geeft zelfs de uitdrukking « door de wet » niet op.

Verdeyen (2) vermeldt echter onder het steekwoord « wet »: door de wet toegekend = légal.

Dit moet echter blijkbaar gezien worden in het kader van uitdrukkingen als: door de wet toegekende (of wettelijke) rechten: droits légaux. Hier is dan wel een bepaalde wet of wetgeving (bv. sociale wetgeving) bedoeld. Het begrip « wet » wordt dus in dit geval niet *in abstracto*, op zichzelf, beschouwd.

Comme la procédure parlementaire se prolonge depuis si longtemps déjà, la préoccupation essentielle des membres de la Commission a été de faire promulguer dès que possible le texte néerlandais authentique de la Constitution. Dans les cas où cela n'était pas absolument indispensable, la Commission ne s'est donc pas ralliée aux propositions de la sous-commission.

En outre, votre Commission s'est attardée sur un certain nombre de formes de style qui se rencontrent tout au long du texte et à propos desquelles on s'est demandé s'il ne convenait pas de proposer certaines modifications ou de fournir une justification:

1° Afin de donner au texte une présentation plus moderne et plus conforme à la langue parlée et écrite, on s'est demandé s'il n'était pas opportun de remplacer le génétif désuet « der » par « van de » notamment aux articles suivants: 12, 16, 22, 27, 30, 38, 47, 52, 54, 56bis, - 5°, - 6°, - 7°, - 21°, 80, 96, 102, 108, - 1° et - 3°, 116, 117, 139.

Dans ce cas également, et pour les raisons exposées ci-dessus, votre Commission a décidé qu'il était préférable de maintenir le texte adopté par le Sénat.

2° La sous-commission s'est également appliquée à supprimer toute ponctuation inutile, en l'occurrence les virgules superflues.

À l'examen du texte, il est apparu en effet que celles-ci étaient fort nombreuses. Quant à l'emploi de la virgule, il convient d'adopter comme règle générale qu'il faut une virgule là seulement où, dans le langage habituel, on distingue ou ressent une pause. On est généralement plus enclin à mettre trop de virgules que trop peu [van Dale (1), note en bas de la page XXXI].

Ainsi, il n'y a pas lieu de mettre une virgule devant une proposition relative déterminative (p. ex. à l'article 1: « ... protectoraten die België kan verkrijgen »: la virgule, placée après le mot: « protectoraten », doit être supprimée). (van Dale, p. XXXII, sub 5.)

En revanche, toute apposition ou proposition relative explicative doit être placée entre deux virgules (ibidem).

Renvoyons également à ce sujet à la grammaire de Tacx, au bas de la page 266, sub b, et surtout au « Verzorgde schrijftaal » de Talpaert et Buyse, p. 60, sub 5.

En conséquence, la sous-commission a proposé de supprimer les virgules aux articles suivants: 1, 19, 33, 45, 46, 47, 48, 53 - 1° et - 2°, 52bis - 6°, - 14°, - 16° à - 19°, 64, 72, 80, 81, 108 - 2°, 110, 111.

Comme, en l'occurrence, il ne s'agissait pas non plus d'une objection insurmontable, la Commission, craignant que l'examen du texte néerlandais de la Constitution ne subisse des retards inutiles, a estimé à l'unanimité qu'il valait mieux s'en tenir au texte adopté par le Sénat.

3° Les expressions « bij de wet » et « door de wet ».

Renvoyons à van Dale, sous le mot « bij »: ... 16 (geschiedende) door, voor, (veroorzaakt) door: ... iets bij (de) wet bepalen...

Ce même auteur ne fait même pas mention de l'expression « door de wet ».

Verdeyen (2) toutefois mentionne sous le mot « wet »: door de wet toegekend = légal.

Cela semble cependant devoir être considéré dans le cadre d'expressions telles que: door de wet toegekende (of wettelijke) rechten: droits légaux. Il s'agit bien, en l'occurrence, d'une loi ou d'une législation déterminées (la législation sociale, par exemple). La notion « loi » n'est donc pas, dans ce cas, considérée *in abstracto*, en elle-même.

(1) van Dale: « Groot Woordenboek der Nederlandse Taal » - 1961.

(2) R. Verdeyen, « Dictionnaire juridique français-néerlandais = Nederlands-Frans juridisch woordenboek ».

(1) van Dale: « Groot Woordenboek der Nederlandse Taal » - 1961.

(2) R. Verdeyen, « Dictionnaire juridique français-néerlandais = Nederlands-Frans juridisch woordenboek ».

In Nederland worden beide uitdrukkingen door elkaar gebruikt. Zie bv. volgende artikelen van de Nederlandse Grondwet :

Artikel 32 : « voorgedij geregeld *bij* een wet ».
 Artikel 61 : « goedkeuring verleend *bij* de wet ».
 Artikel 62 : « *bij* de wet is bepaald ».
 Artikel 72 : « pensioenen *door* de wet geregeld ».
 Artikel 75 : « ridderorden *door* een wet ingesteld ».
 Artikel 102 : « een volgens regels *door* de wet te stellen vergoeding van kosten ».

Bij gebrek aan vaste regel heeft uw Commissie de uitdrukkingen « *bij* een wet » en « *door* een wet » in de haar voorliggende tekst behouden.

Artikelsgewijs onderzoek.

Eerste artikel.

De woorden « Eerste artikel » zijn te vervangen door « Artikel 1 », zoals in alle Nederlandse wetten. « Eerste artikel » lijkt een gallicisme te zijn.

Art. 7.

De term « heterdaad » wordt in twee woorden gesplitst : « heter daad » (cf. van Dale, Groot Woordenboek van de Nederlandse taal, blz. 770 en Nederlands Wetboek van Strafvordering, art. 128).

Een lid deed opmerken dat in de Nederlandse tekst van het Strafwetboek, « heter daad » in een woord wordt geschreven. De commissie was niettemin van oordeel dat in de Grondwet de correcte schrijfwijze moet worden gebruikt, vooral daar het later gemakkelijker zal blijken om de bepalingen van het Strafwetboek te verbeteren.

Art. 33.

De subcommissie heeft voorgesteld de woorden « op verlangen van haar voorzitter... » te vervangen door de woorden : « op vordering van haar voorzitter... ».

Zij was de mening toegedaan dat het woord « verlangen » een louter subjectieve inhoud en geen juridische betekenis had.

De woorden « op aanvraag » « op vordering » of « op verzoek » beantwoorden meer aan de bedoelingen van de Grondwetgever en benaderen beter de Franse tekst (demande).

De Commissie heeft uiteindelijk haar voorkeur gegeven aan de uitdrukking : « ... op verzoek van haar voorzitter... »

Art. 39.

Het argument dat de Senaat aanvoert, als zou de uitdrukking « stemmen — stemming — bij zitten en opstaan » verkeerd zijn en moeten worden vervangen door : « stemming door zitten en opstaan », zulks omdat in van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal zou staan « met zitten en opstaan », berust waarschijnlijk op een verwarring, te meer daar van Dale die laatste uitdrukking niet vermeldt. Immers, zowel in de uitgave van 1950 als in die van 1961 staat onder het trefwoord « stemmen » te lezen : « over die motie is bij zitten en opstaan gestemd ».

Het gebruik van het voorzetsel « *bij* » is dus juist.

Aux Pays-Bas, les deux expressions sont employées indifféremment. Il en est ainsi, par exemple, dans les articles suivants de la Constitution néerlandaise :

Article 32 : « voorgedij geregeld *bij* een wet ».
 Article 61 : « goedkeuring verleend *bij* de wet ».
 Article 62 : « *bij* de wet is bepaald ».
 Article 72 : « pensioenen *door* de wet geregeld ».
 Article 75 : « ridderorden *door* een wet ingesteld ».
 Article 102 : « een volgens regels *door* de wet te stellen vergoeding van kosten ».

A défaut de règle fixe, votre Commission a maintenu, dans le présent texte, les expressions « *bij* een wet » et « *door* een wet ».

Examen des articles.

Article premier.

Les mots « Eerste artikel » sont à remplacer par « Artikel 1 », comme c'est le cas dans toutes les lois néerlandaises. L'expression « Eerste artikel » semble être un gallicisme.

Art. 7.

L'expression « heterdaad » est scindée en deux mots : « heter daad » (voir van Dale, « Groot Woordenboek der Nederlandse taal », p. 770 et « Nederlands Wetboek van Strafvordering, art. 128 »).

Un membre a fait observer que, dans le texte néerlandais du Code pénal, « heter daad » est écrit en un mot. Néanmoins, la Commission a estimé que, dans la Constitution, il convient d'écrire la forme correcte, d'autant plus qu'ultérieurement, il sera plus facile de corriger les dispositions du Code pénal.

Art. 33.

La sous-commission a proposé de remplacer les mots « op verlangen van haar voorzitter... » par les mots « op vordering van haar voorzitter... ».

Elle a estimé que le terme « verlangen » désigne une notion purement subjective et qu'il n'a pas de signification juridique.

Les termes « op aanvraag », « op vordering » ou « op verzoek » répondent mieux aux intentions des auteurs de la Constitution et se rapprochent davantage du texte français (demande).

La Commission a finalement donné la préférence à l'expression « op verzoek van haar voorzitter... »

Art. 39.

L'argument avancé par le Sénat pour condamner l'expression « stemmen — stemming — bij zitten en opstaan » qui devrait être remplacée par l'expression « stemming door zitten en opstaan », parce que le « Groot Woordenboek der Nederlandse Taal » de van Dale mentionnerait l'expression « met zitten en opstaan », repose probablement sur une confusion, d'autant plus que cette expression ne figure pas au van Dale. En effet, l'édition de 1950 tout comme celle de 1961 mentionnent *sub verbo* « stemmen » : « over die motie is bij zitten en opstaan gestemd ».

L'emploi de la préposition « *bij* » est dès lors correct.

Art. 45.

Om de sub artikel 7 aangegeven redenen, wordt de term in het eerste lid « heterdaad » in twee woorden gesplitst : « heter daad ».

Art. 56bis.

Uw Commissie stelt voor de volgende wijzigingen aan te brengen :

8° : « bestendige deputatie » zonder de « s » van de meervoudsvorm is wellicht een zetfout. In stuk n° 420 (1955-1956) : Ontwerp van Nederlandse tekst van de Grondwet, door de Commissie Van Dievoet uitgewerkt, staat trouwens « bestendige deputaties », en in de Nederlandse tekst bij koninklijk besluit van 25 november 1925 vastgesteld : « de bestendige deputatiën ».

15° : men leze *in fine* « 50 hectare » i.p.v. « 50 hectaren » : « 50 hectare » geeft de globale oppervlakte aan, het abstracte bezit, zelfs indien verscheidene niet bij elkaar aansluitende percelen zijn bedoeld.

Art. 59.

De subcommissie heeft doen opmerken dat in artikel 45, eerste lid, de woorden : « pendant la durée de la session » vertaald werden door : « tijdens de zitting ». Om logisch te zijn moeten de woorden in artikel 59 : « Hors du temps de la session » worden vertaald door « buiten de zitting », en niet door : « buiten het tijdperk der zitting ».

De Commissie heeft zich bij deze zienswijze aangesloten. Voor het gebruik van het woord : « zitting » voor « session » wordt er verwezen naar het verslag van de heer Lefère F. (stuk n° 231/1, 1958-1959, blz. 4-5).

Art. 68.

De Commissie Van Dievoet stelde voor de eerste zin van de eerste alinea als volgt op te stellen : « De Koning ... sluit de vredes-, verbonds- en handelsverdragen ».

Er werd echter opgemerkt dat de term « verbond » al te ruim was. De door de Senaat goedgekeurde tekst luidt : « De Koning ... sluit de vredesverdragen, gaat de bondgenootschappen aan en sluit de handelsverdragen ». Deze tekst is misschien niet helemaal trouw aan de oorspronkelijke Franse tekst. De Commissie van de Kamer stelde voor deze tekst nogmaals te veranderen : « De Koning sluit de vredes-, bondgenootschaps- en handelsverdragen ». Hier tegen wordt nochtans aangevoerd dat het compositum « bondgenootschapsverdrag » waarschijnlijk in het Nederlands niet bestaat en in ieder geval erg ongewoon klinkt. Volgens van Dale's Groot Woordenboek bestaat echter wel de uitdrukking « verdrag van bondgenootschap ».

Uiteindelijk werd dan de volgende tekst goedgekeurd : « De Koning ... sluit de vredesverdragen, de verdragen van bondgenootschap en de handelsverdragen. »

Art. 85.

Op de tweede regel moet volgens Uw Commissie het bepalend lidwoord « de » behouden blijven in de uitdrukking « de geheel vernieuwde Kamers ». In verband met de in artikel 85 voorkomende uitdrukking « (de) geheel vernieuwde Kamers », wordt in het verslag dat de heer Cus-

Art. 45.

Pour les raisons citées à l'article 7, le terme « heterdaad » figurant au premier alinéa est scindé en deux mots « heter daad ».

Art. 56bis.

Votre Commission propose d'apporter les modifications suivantes :

8° : « bestendige deputatie », sans la marque du pluriel, est sans doute une erreur typographique. Le document n° 420 (1955-1956). Projet de texte néerlandais de la Constitution élaboré par la Commission Van Dievoet, mentionne d'ailleurs « bestendige deputaties » et le texte néerlandais établi par l'arrêté royal du 25 novembre 1925 « de bestendige deputatiën ».

15° : il convient de lire *in fine* « 50 hectare » au lieu de « 50 hectaren » : « 50 hectare » indique la superficie globale, la propriété abstraite, même si plusieurs parcelles non contiguës sont visées.

Art. 59.

La sous-commission a fait observer qu'à l'article 45, premier alinéa, les mots « pendant la durée de la session » ont été traduits par « tijdens de zitting ». Pour être logique, les mots « hors du temps de la session » figurant à l'article 59 doivent se traduire par « buiten de zitting » et non par « buiten het tijdperk der zitting ».

La Commission s'est ralliée à ce point de vue. En ce qui concerne l'emploi du mot « zitting », traduisant « session », il convient de s'en référer au rapport de M. Lefère (doc. n° 231/1, 1958-1959, p. 4-5).

Art. 68.

La Commission Van Dievoet avait proposé de libeller comme suit la première phrase de l'alinéa premier : « De Koning ... sluit de vredes-, verbonds- en handelsverdragen ».

Il fut cependant objecté que le terme « verbond » avait un sens trop large. Le texte adopté par le Sénat est libellé comme suit : « De Koning ... sluit de vredesverdragen, gaat de bondgenootschappen aan en sluit de handelsverdragen ». Ce texte ne reproduit peut-être pas tout à fait fidèlement le texte français original. La Commission de la Chambre a proposé une nouvelle modification de ce texte : « De Koning sluit de vredes-, bondgenootschaps- en handelsverdragen ». Il y est toutefois objecté que le mot composé « bondgenootschapsverdrag » n'existe vraisemblablement pas en néerlandais et est, en tout cas, tout à fait inhabituel. D'après « van Dale 's Groot Woordenboek », il existe cependant l'expression « verdrag van bondgenootschap ».

Finalement, le texte suivant a été adopté : « De Koning ... sluit de vredesverdragen, de verdragen van bondgenootschap en de handelsverdragen. »

Art. 85.

A la deuxième ligne, votre Commission estime qu'il convient de maintenir l'article défini « de » dans l'expression « de geheel vernieuwde Kamers ». Au sujet de l'expression « (de) geheel vernieuwde Kamers », figurant à l'article 85, le rapport fait à l'époque par M. Custers au

ters destijds namens de Senaatscommissie voor de Herziening van de Grondwet heeft uitgebracht (stuk Senaat, n° 49, 1959-1960), aangevoerd dat « het ongetwijfeld correcter is in het Nederlands het bepalend lidwoord « de » in de gegeven context te laten wegvallen ».

Nu is het zo dat de uitdrukking « de geheel vernieuwde Kamers » evengoed Nederlands is als de uitdrukking « geheel vernieuwde Kamers »; alleen is er verschil in betekenis: de eerste uitdrukking komt overeen met het Franse « des Chambres intégralement renouvelées », terwijl de tweede aan het Franse « de Chambres intégralement renouvelées » beantwoordt.

Daar de Franse tekst de oorspronkelijke is en daarin uitdrukkelijk « des » staat, moet dus in het Nederlands het bepalend lidwoord behouden blijven: « totdat de geheel vernieuwde Kamers... ».

Art. 100.

In het eerste lid moet men lezen: « de rechters worden voor *het* leven benoemd », en niet: « de rechters worden voor hun leven benoemd ».

* * *

De aldus opnieuw gewijzigde Nederlandse tekst van de Grondwet werd eenparig aangenomen.

* * *

Art. 140 (nieuw).

De Commissie stelt eenparig de volgende tekst voor: « Aan de Grondwet wordt een artikel 140 (nieuw) toegevoegd, luidende:

« *Artikel 140.* — De tekst van de Grondwet is in het Nederlands en in het Frans gesteld. »

De Nederlandse tekst van de Grondwet is geen vertaling. Hij maakt een originele versie uit.

De twee teksten zijn dus volledig gelijkwaardig en even rechtsgeldig. Zij werden origineel in het Nederlands en in het Frans gesteld, zonder dat aan de ene tekst de voorrang werd gegeven boven de andere. Beide teksten zijn dus even origineel.

* * *

Dit verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,

F. DE WEERT.

De Voorzitter,

A. VAN ACKER.

nom de la Commission de Revision de la Constitution du Sénat (doc. Sénat, n° 49, 1959-1960) précise que « en l'occurrence, il est incontestablement plus correct de supprimer l'article défini « de ».

Or, il se fait que l'expression « de geheel vernieuwde Kamers » est tout aussi néerlandaise que l'expression « geheel vernieuwde Kamers »: il n'y a entre elles qu'une différence de sens: la première expression correspond au français « des Chambres intégralement renouvelées » et la seconde, au français « de Chambres intégralement renouvelées ».

Comme le texte français est le texte original et qu'il porte « des », il convient donc de maintenir l'article défini dans le texte néerlandais: « totdat de geheel vernieuwde Kamers... ».

Art. 100.

Le libellé du premier alinéa doit porter: « de rechters worden voor *het* leven benoemd » et non: « de rechters worden voor hun leven benoemd ».

* * *

Après ces nouvelles modifications, le texte néerlandais de la Constitution a été adopté à l'unanimité.

* * *

Art. 140 (nouveau).

La Commission propose unanimement le texte suivant: « Il est ajouté à la Constitution un article 140 (nouveau), rédigé comme suit:

« *Article 140.* — Le texte de la Constitution est établi en français et en néerlandais. »

Le texte néerlandais de la Constitution n'est pas une traduction. Il constitue un texte original.

Les deux textes font donc également foi et sont juridiquement équivalents. Ils ont fait l'objet d'une rédaction originale en néerlandais et en français, sans qu'il ait été accordé à l'un d'entre eux prééminence sur l'autre. Tous deux sont donc, au même titre, des textes originaux.

* * *

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,

F. DE WEERT.

Le Président,

A. VAN ACKER.

BIJLAGE I.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

Enig artikel.

De Nederlandse tekst van de Grondwet luidt als volgt :

GRONDWET VAN BELGIE

EERSTE TITEL.

Het grondgebied en zijn indeling.

Artikel 1.

België is ingedeeld in provincies.

Deze provincies zijn : Antwerpen, Brabant, Henegouwen, Limburg, Luik, Luxemburg, Namen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen.

De wet kan, indien daartoe redenen zijn, het grondgebied indelen in een groter aantal provincies.

Voor de koloniën, overzeese bezittingen of protectoraten, die België kan verkrijgen, gelden bijzondere wetten. De Belgische troepen, voor hun verdediging bestemd, mogen alleen bij vrijwillige dienstneming worden aangeworven.

Art. 2.

De onderverdelingen van de provincies kunnen alleen door de wet worden vastgesteld.

Art. 3.

In de grenzen van het Rijk, van de provincies en van de gemeenten kan geen verandering of correctie worden aangebracht dan krachtens een wet.

TITEL II.

De Belgen en hun rechten.

Art. 4.

De staat van Belg wordt verkregen, behouden en verloren volgens de regels bij de burgerlijke wet gesteld.

Deze Grondwet en de overige wetten op de politieke rechten bepalen welke de vereisten zijn waaraan men moet voldoen, benevens de staat van Belg, om die rechten te kunnen uitoefenen.

Art. 5.

Naturalisatie wordt verleend door de wetgevende macht.

Alleen grote naturalisatie stelt de vreemdeling met de Belg gelijk voor de uitoefening van de politieke rechten.

Art. 6.

Er is in de Staat geen onderscheid van standen.

De Belgen zijn gelijk voor de wet; zij alleen zijn tot de burgerlijke en militaire bedieningen benoembaar, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld.

ANNEXE I.

TEXTE ADOPTÉ PAR LA COMMISSION.

Article unique.

Le texte néerlandais de la Constitution est rédigé comme suit :

Art. 7.

De vrijheid van de persoon is gewaarborgd.

Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft.

Niemand kan behalve bij ontdekking op heter daad, worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet worden betekend bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uren.

Art. 8.

Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent.

Art. 9.

Geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan krachtens de wet.

Art. 10.

De woning is onschendbaar; geen huiszoeking kan plaats hebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft.

Art. 11.

Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet dan ten algemenen nutte, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald en tegen billijke en voorafgaande schadeloosstelling.

Art. 12.

De straf van verbeurdverklaring der goederen kan niet worden ingevoerd.

Art. 13.

De burgerlijke dood is afgeschaft; hij kan niet opnieuw worden ingevoerd.

Art. 14.

De vrijheid van eredienst, de vrije openbare uitoefening ervan, alsmede de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, zijn gewaarborgd, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van die vrijheden worden gepleegd.

Art. 15.

Niemand kan worden gedwongen op enigerlei wijze deel te nemen aan handelingen en aan plechtigheden van een eredienst of de rustdagen ervan te onderhouden.

Art. 16.

De Staat heeft niet het recht zich te bemoeien met de benoeming of de installatie der bedienaren van enige eredienst of hun te verbieden briefwisseling te houden met hun overheid en de akten van deze overheid openbaar te maken, onverminderd, in laatstgenoemd geval, de gewone aansprakelijkheid inzake drukpers en openbaarmaking.

Het burgerlijk huwelijk moet altijd aan de huwelijksinzegening voorafgaan, behoudens de uitzonderingen door de wet te stellen, indien daartoe redenen zijn.

Art. 17.

Het onderwijs is vrij; elke preventieve maatregel is verboden; de bestraffing van de misdrijven wordt alleen door de wet geregeld.

Het openbaar onderwijs, op staatskosten gegeven, wordt eveneens door de wet geregeld.

Art. 18.

De drukpers is vrij; de censuur kan nooit worden ingevoerd; geen borgstelling kan worden geëist van de schrijvers, uitgevers of drukkers.

Wanneer de schrijver bekend is en zijn woonplaats in België heeft, kan de uitgever, de drukker of de verspreider niet worden vervolgd.

Art. 19.

De Belgen hebben het recht vreedzaam en ongewapend te vergaderen, mits zij zich gedragen naar de wetten, die het uitoefenen van dit recht kunnen regelen zonder het echter aan een voorafgaand verlof te onderwerpen.

Deze bepaling is niet van toepassing op bijeenkomsten in de open lucht, die ten volle aan de politiewetten onderworpen blijven.

Art. 20.

De Belgen hebben het recht van vereniging; dit recht kan niet aan enige preventieve maatregel worden onderworpen.

Art. 21.

Ieder heeft het recht verzoekschriften, door een of meer personen ondertekend, bij de openbare overheden in te dienen.

Alleen de gestelde overheden hebben het recht verzoekschriften in gemeenschappelijke naam in te dienen.

Art. 22.

Het briefgeheim is onschendbaar.

De wet bepaalt welke agenten verantwoordelijk zijn voor de schending van het geheim der aan de post toevertrouwde brieven.

Art. 23.

Het gebruik van de in België gesproken talen is vrij; het kan niet worden geregeld dan door de wet en alleen voor handelingen van het openbaar gezag en voor gerechtszaken.

Art. 24.

Geen voorafgaand verlof is nodig om vervolgingen in te stellen tegen openbare ambtenaren wegens daden van hun bestuur, behoudens wat ten opzicht van de ministers is bepaald.

TITEL III.

De machten.

Art. 25.

Alle machten gaan uit van de Natie.

Zij worden uitgeoefend op de wijze bij de Grondwet bepaald.

Art. 26.

De wetgevende macht wordt gezamenlijk uitgeoefend door de Koning, de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat.

Art. 27.

Het recht van initiatief behoort aan elk van de drie takken der wetgevende macht.

Art. 28.

Alleen de wetgevende macht kan een authentieke uitlegging van de wetten geven.

Art. 29.

De uitvoerende macht, zoals zij door de Grondwet is geregeld, berust bij de Koning.

Art. 30.

De rechterlijke macht wordt uitgeoefend door de hoven en rechtbanken.

De arresten en vonnissen worden in naam des Konings ten uitvoer gelegd.

Art. 31.

De uitsluitend gemeentelijke of provinciale belangen worden door de gemeenteraden of de provincieraden geregeld, volgens de beginselen bij de Grondwet vastgesteld.

EERSTE HOOFDSTUK.

De Kamers.

Art. 32.

De leden van beide Kamers vertegenwoordigen de Natie, en niet enkel de provincie of de onderverdeling van een provincie die hen heeft benoemd.

Art. 33.

De vergaderingen van de Kamers zijn openbaar.

Elke Kamer vergadert evenwel met gesloten deuren, op verzoek van haar voorzitter of van tien leden.

Zij beslist daarna, bij volstreekte meerderheid, of de vergadering in het openbaar zal worden hervat ter behandeling van hetzelfde onderwerp.

Art. 34.

Elke Kamer onderzoekt de geloofsbriefen van haar leden en beslist de geschillen die hieromtrent rijzen.

Art. 35.

Men kan niet tegelijk lid van beide Kamers zijn.

Art. 36.

Een lid van een van beide Kamers dat door de regering wordt benoemd tot een ander bezoldigd ambt dan dat van minister en de benoeming aanneemt, houdt onmiddellijk op zitting te hebben en treedt niet weder in functie dan krachtens een nieuwe verkiezing.

Art. 37.

Bij iedere zitting benoemt elke Kamer haar voorzitter, haar ondervoorzitters en stelt haar bureau samen.

Art. 38.

Elk besluit wordt bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen, behoudens hetgeen door de reglementen der Kamers zal worden bepaald met betrekking tot verkiezingen en voordrachten.

Bij staking van stemmen is het behandelde voorstel verworpen.

Geen van beide Kamers kan een besluit nemen, indien niet de meerderheid van haar leden tegenwoordig is.

Art. 39.

De stemmingen geschieden mondeling of bij zitten en opstaan; over de wetten in hun geheel wordt altijd bij naamafroeping en mondeling gestemd. Verkiezingen en voordrachten van kandidaten geschieden bij geheime stemming.

Art. 40.

Elke Kamer heeft het recht van onderzoek.

Art. 41.

Een wetsontwerp kan door een van de Kamers eerst worden aangenomen nadat daarover artikelsgewijs gestemd is.

Art. 42.

De Kamers hebben het recht de artikelen en de voorgestelde amendementen te wijzigen en te splitsen.

Art. 43.

Het is verboden in persoon aan de Kamers verzoekschriften aan te bieden.

Elke Kamer heeft het recht de bij haar ingediende verzoekschriften naar de ministers te verwijzen. De ministers zijn verplicht omtrent de inhoud uitleg te verstrekken, zo dikwijls als de Kamer het vordert.

Art. 44.

Geen lid van een van beide Kamers kan worden vervolgd of aan enig onderzoek onderworpen naar aanleiding van een mening of een stem, in de uitoefening van zijn functie uitgebracht.

Art. 45.

Geen lid van een van beide Kamers kan tijdens de zitting in strafzaken worden vervolgd of aangehouden dan met

verlof van de Kamer waarvan hij deel uitmaakt, behalve bij ontdekking op heter daad.

Lijfswang kan, tijdens de zitting, tegen een lid van een van beide Kamers niet worden uitgeoefend dan met zodanig verlof.

De hechtenis of de vervolging van een lid van een van beide Kamers wordt tijdens de zitting en voor haar gehele duur geschorst, indien de Kamer het vordert.

Art. 46.

Elke Kamer bepaalt, in haar reglement, de wijze waarop zij haar bevoegdheden uitoefent.

EERSTE AFDELING.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Art. 47.

De afgevaardigden ter Kamer van Volksvertegenwoordigers worden rechtstreeks gekozen door de burgers die volle 21 jaar oud zijn, die sinds ten minste zes maanden hun woonplaats hebben in dezelfde gemeente en niet verkeren in een der gevallen van uitsluiting bij de wet bepaald.

Ieder kiezer heeft slechts recht op één stem.

Een wet kan, onder dezelfde voorwaarden, kiesrecht verlenen aan de vrouwen. Die wet moet ten minste twee derden van de stemmen verkrijgen.

Art. 48.

De samenstelling van de kiescolleges wordt, voor elke provincie, door de wet geregeld.

De verkiezingen geschieden volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging dat door de wet wordt vastgesteld.

De stemming is verplicht en geheim. Zij heeft plaats in de gemeente, behoudens de bij de wet te stellen uitzonderingen.

Art. 49.

De kieswet stelt het getal van de afgevaardigden vast naar de bevolking, dit getal mag de verhouding van één afgevaardigde voor elke 40 000 inwoners niet te boven gaan. Zij bepaalt eveneens de voorwaarden waaraan men moet voldoen om kiezer te kunnen zijn, alsmede de gang van de verkiezingsverrichtingen.

Art. 50.

Om verkiesbaar te zijn moet men :

- 1° Belg zijn door geboorte of grote naturalisatie hebben verkregen;
- 2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten;
- 3° De volle leeftijd van 25 jaar hebben bereikt;
- 4° Zijn woonplaats hebben in België.

Geen andere voorwaarde tot verkiesbaarheid kan worden vereist.

Art. 51.

De leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden gekozen voor vier jaar.

De Kamer wordt om de vier jaar vernieuwd.

Art. 52.

Ieder lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers geniet een jaarlijkse vergoeding van 12 000 frank.

Bovendien heeft hij vrij verkeer op alle verkeerswegen door de Staat geëxploiteerd of in concessie gegeven.

De wet bepaalt van welke vervoermiddelen, buiten de hierboven vermelde wegen, de volksvertegenwoordigers kosteloos gebruik mogen maken.

Aan de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers kan een jaarlijkse vergoeding worden toegekend, aan te rekenen op de dotatie bestemd voor de dekking der uitgaven van deze vergadering.

De Kamer bepaalt het bedrag dat van de vergoeding mag worden ingehouden als bijdrage in de lijfrente- of pensioenkas, waarvan zij de oprichting wenselijk acht.

AFDELING II.

De Senaat.

Art. 53.

De Senaat is samengesteld :

1° Uit leden, overeenkomstig artikel 47 gekozen naar de bevolking van elke provincie. De bepalingen van artikel 48 zijn van toepassing op de verkiezing van deze senatoren;

2° Uit leden, door de provincieraden gekozen naar verhouding van één senator voor elke 200 000 inwoners. Elk overschot van tenminste 125 000 inwoners geeft recht op een senator meer. Evenwel benoemt elke provincieraad ten minste drie senatoren;

3° Uit leden door de Senaat gekozen, in aantal gelijk aan de helft van het getal der senatoren die door de provincieraden zijn gekozen. Is dit een oneven getal, dan wordt het met een eenheid vermeerderd.

Deze leden worden benoemd door de senatoren die bij toepassing van de n^{re} 1° en 2° van dit artikel zijn gekozen.

De verkiezing van de senatoren, te kiezen bij toepassing van de n^{re} 2° en 3°, geschiedt volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging dat door de wet wordt vastgesteld.

Art. 54.

Het getal van de senatoren die rechtstreeks door het kiezerskorps worden gekozen, is gelijk aan de helft van het getal der leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Art. 55.

De senatoren worden gekozen voor vier jaar. De Senaat wordt om de vier jaar geheel vernieuwd.

Art. 56.

Om tot senator gekozen te kunnen worden moet men :

1° Belg zijn door geboorte of grote naturalisatie hebben verkregen;

2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten;

3° Zijn woonplaats hebben in België;

4° Ten minste veertig jaar oud zijn.

Art. 56bis.

Om tot senator gekozen te kunnen worden bij toepassing van n^{re} 1° van artikel 53, moet men bovendien behoren tot een van de volgende categorieën :

1° Ministers, gewezen ministers en ministers van Staat;

2° Leden en gewezen leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat;

3° Houders van een einddiploma, uitgereikt door een der inrichtingen voor hoger onderwijs waarvan de lijst door de wet wordt vastgesteld;

4° Gewezen hogere officieren van het leger en van de marine;

5° Leden-titularissen en gewezen-titularissen der rechtbanken van koophandel die ten minste tweemaal met een mandaat werden bekleed;

6° Zij die, gedurende ten minste tien jaar, het ambt hebben bekleed van bedienaar van een der eredielen waarvan de leden een wedde genieten ten laste van de Staat;

7° Werkende leden en gewezen werkende leden van een der koninklijke academies en hoogleraren en gewezen hoogleraren aan een der inrichtingen voor hoger onderwijs waarvan de lijst door de wet wordt vastgesteld;

8° Gewezen provinciegouverneurs; leden en gewezen leden van bestendige deputaties; gewezen arrondissements-commissarissen;

9° Leden en gewezen leden van provincieraden die ten minste tweemaal met een mandaat werden bekleed;

10° Burgemeesters en gewezen burgemeesters, schepenen en gewezen schepenen van gemeenten-arrondissements-hoofdplaatsen en van gemeenten met meer dan 4 000 inwoners;

11° Gewezen gouverneurs-generaal en vice-gouverneurs-generaal van Belgisch-Kongo; leden en gewezen leden van de Koloniale Raad;

12° Gewezen directeurs-generaal, gewezen directeurs en gewezen inspecteurs-generaal bij de onderscheiden ministeries;

13° Eigenaars en vruchtgebruikers van in België gelegen onroerende goederen waarvan het kadastraal inkomen ten minste 12 000 frank bedraagt; belastingplichtigen die elk jaar aan de Staatskas ten minste 3 000 frank aan directe belastingen betalen;

14° Zij die, als afgevaardigde-beheerder, als bestuurder of in een soortgelijke hoedanigheid, gedurende vijf jaar de leiding hebben gehad van het dagelijks bestuur van een Belgische handelsvennootschap op aandelen waarvan het gestorte kapitaal ten minste een miljoen frank bedraagt;

15° Hoofden van nijverheidsondernemingen waarin voortdurend ten minste 100 werklieden arbeiden, en van landbouwbedrijven van ten minste 50 hectare;

16° Zij die, als bestuurder-zaakvoerder of in een soortgelijke hoedanigheid, gedurende drie jaar de leiding hebben gehad van het dagelijks bestuur van een Belgische coöperatieve vennootschap tellende, sinds vijf jaar, ten minste 500 leden;

17° Zij die, als werkende leden, gedurende vijf jaar het ambt hebben vervuld van voorzitter of secretaris van een mutualiteit of van een mutualiteitsverband tellende, sinds vijf jaar, ten minste 1 000 leden;

18° Zij die, als werkende leden, gedurende vijf jaar, het ambt hebben vervuld van voorzitter of secretaris van een beroeps-, nijverheids- of landbouwvereniging tellende, sinds vijf jaar, ten minste 500 leden;

19° Zij die, gedurende vijf jaar, het ambt hebben vervuld van voorzitter van een kamer van koophandel of van nijverheid tellende, sinds vijf jaar, ten minste 300 leden;

20° Leden van raden van nijverheid en arbeid, van provinciale landbouwcommissies, van werkrechtshraden, die ten minste tweemaal met een mandaat werden bekleed;

21° Door verkiezing aangestelde leden van een der raden van advies opgericht bij de ministeriële departementen.

Nieuwe categorieën van verkiesbare personen kunnen door een wet worden ingevoerd; die wet moet ten minste twee derden van de stemmen verkrijgen.

Art. 56ter.

De door de provincieraden gekozen senatoren mogen niet behoren tot de vergadering die hen kiest, noch daarvan deel hebben uitgemaakt gedurende het jaar van de verkiezing of gedurende de twee vorige jaren.

Art. 56quater.

In geval van ontbinding van de Senaat kan de Koning de provincieraden ontbinden.

Het ontbindingsbesluit bevat oproeping van de provincieraadskiezers binnen veertig dagen en bijeenroeping van de provincieraden binnen twee maanden.

Art. 57.

De senatoren genieten geen wedde.

Zij hebben evenwel recht op vergoeding van hun onkosten; die vergoeding is vastgesteld op vierduizend frank per jaar.

Bovendien hebben zij vrij verkeer op alle verkeerswegen door de Staat geëxploiteerd of in concessie gegeven.

De wet bepaalt van welke vervoermiddelen, buiten de hierboven vermelde wegen, zij kosteloos gebruik mogen maken.

Art. 58.

De zonen van de Koning of, indien er geen zijn, de Belgische prins van de tot regeren gerechtigde tak van het koninklijk stamhuis, zijn van rechtswege senator op de leeftijd van 18 jaar. Zij zijn eerst stemgerechtigd op de leeftijd van 25 jaar.

Art. 59.

Elke vergadering van de Senaat die mocht worden gehouden buiten de zitting van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, is van rechtswege nietig.

HOOFDSTUK II.

De Koning en de ministers.

EERSTE AFDELING.

De Koning.

Art. 60.

De grondwettelijke macht van de Koning gaat bij erfopvolging over op de natuurlijke en wettige nakomeling-schap, in de rechte lijn, van Z. M. Leopold Joris Christiaan Frederik van Saksen-Coburg, van man op man, volgens eerstgeboorterecht en met altyddurende uitsluiting van de vrouwen en van hun nakomelingschap.

De prins die huwt zonder toestemming van de Koning of van hen die, bij gebreke van de Koning, zijn macht uitoefenen in de bij de Grondwet bepaalde gevallen, verliest zijn recht op de kroon.

Hij kan echter in zijn recht worden hersteld door de Koning of door hen die, bij gebreke van de Koning, zijn macht uitoefenen in de bij de Grondwet bepaalde gevallen, doch alleen met instemming van beide Kamers.

Art. 61.

Bij gebreke van mannelijke nakomelingschap van Z. M. Leopold Joris Christiaan Frederik van Saksen-Coburg, kan de Koning zijn opvolger benoemen, mits de Kamers daarmee instemmen op de wijze als in het volgend artikel is voorgeschreven.

Indien geen opvolger op deze wijze is benoemd, is de troon onbezet.

Art. 62.

De Koning kan niet tegelijk hoofd van een andere Staat zijn zonder instemming van beide Kamers.

Geen van beide Kamers kan hierover beraadslagen, wanneer niet ten minste twee derden van haar leden tegenwoordig zijn, en het besluit is alleen dan aangenomen, indien het ten minste twee derden van de uitgebrachte stemmen heeft verkregen.

Art. 63.

De persoon des Konings is onschendbaar; zijn ministers zijn verantwoordelijk.

Art. 64.

Geen akte van de Koning kan gevolg hebben, wanneer zij niet medeondertekend is door een minister, die daarvoor alleen reeds, ervoor verantwoordelijk wordt.

Art. 65.

De Koning benoemt en ontslaat zijn ministers.

Art. 66.

Hij verleent de graden in het leger.

Hij benoemt de ambtenaren bij het algemeen bestuur en bij de buitenlandse betrekkingen, behoudens de door de wetten gestelde uitzonderingen.

Andere ambtenaren benoemt hij alleen krachtens een uitdrukkelijke wetsbepaling.

Art. 67.

Hij maakt de verordeningen en neemt de besluiten die voor de uitvoering van de wetten nodig zijn, zonder ooit de wetten zelf te mogen schorsen of vrijstelling van hun uitvoering te mogen verlenen.

Art. 68.

De Koning voert het bevel over land- en zeemacht, verklaart de oorlog, sluit de vredesverdragen, de verdragen van bondgenootschap en de handelsverdragen. Hij geeft daarvan kennis aan de Kamers, zodra het belang en de veiligheid van de Staat het toelaten, onder toevoeging van de passende mededelingen.

De handelsverdragen en de verdragen die de Staat zouden kunnen bezwaren of Belgen persoonlijk zouden kunnen binden, hebben eerst gevolg nadat zij de instemming van de Kamers hebben verkregen.

Geen afstand, geen ruiling, geen toevoeging van grondgebied kan plaats hebben dan krachtens een wet. In geen geval kunnen de geheime artikelen van een verdrag de openbare artikelen teniet doen.

Art. 69.

De Koning bekrachtigt de wetten en kondigt ze af.

Art. 70.

De Kamers komen van rechtswege bijeen ieder jaar, de tweede dinsdag van november, behalve wanneer zij door de Koning reeds voordien zijn bijeengeroepen.

De Kamers moeten ieder jaar ten minste veertig dagen in zitting blijven.

De zitting wordt door de Koning gesloten.

De Koning heeft het recht de Kamers in buitengewone zitting bijeen te roepen.

Art. 71.

De Koning heeft het recht de Kamers tegelijk of afzonderlijk te ontbinden. Het ontbindingsbesluit bevat oproeping van de kiezers binnen veertig dagen en bijeenroeping van de Kamers binnen twee maanden.

Art. 72.

De Koning kan de Kamers verdagen. Evenwel mag de verdaging, zonder instemming van de Kamers, de termijn van een maand niet overschrijden, noch gedurende een zelfde zitting worden herhaald.

Art. 73.

Hij heeft het recht de door de rechters uitgesproken straffen kwijt te schelden of te verminderen, behoudens hetgeen ten aanzien van de ministers is bepaald.

Art. 74.

Hij heeft het recht munt te slaan, ter uitvoering van de wet.

Art. 75.

Hij heeft het recht adeldom te verlenen, zonder ooit enig voorrecht daaraan te mogen verbinden.

Art. 76.

Hij verleent de militaire orden, met inachtneming van wat de wet daaromtrent voorschrijft.

Art. 77.

De civiele lijst wordt door de wet vastgesteld voor de duur van de regering van elke Koning.

Art. 78.

De Koning heeft geen andere macht dan die welke de Grondwet en de bijzondere wetten, krachtens de Grondwet zelf uitgevaardigd, hem uitdrukkelijk toekennen.

Art. 79.

Bij overlijden van de Koning komen de Kamers zonder bijeenroeping samen, uiterlijk de tiende dag na die van het overlijden. Indien de Kamers tevoren ontbonden zijn en het ontbindingsbesluit bijeenroeping bevat tegen een later tijdstip dan de tiende dag, treden de oude Kamers opnieuw in functie, totdat de Kamers die hun plaats moeten innemen, bijeenkomen.

Is slechts één Kamer ontbonden, dan wordt ten aanzien van die Kamer op gelijke wijze gehandeld.

Te rekenen van het overlijden van de Koning en tot de eedaflegging van zijn troonopvolger of van de Regent, wordt de grondwettelijke macht van de Koning in naam van het Belgische volk uitgeoefend door de in raad verenigde ministers en onder hun verantwoordelijkheid.

Art. 80.

De Koning is meerderjarig op de volle leeftijd van achttien jaar.

Hij neemt eerst bezit van de troon nadat hij, in een vergadering der verenigde Kamers, de volgende eed plechtig heeft afgelegd :

« Ik zweer dat ik de Grondwet en de wetten van het Belgische volk zal naleven, 's Lands onafhankelijkheid handhaven en het grondgebied ongeschonden bewaren. »

Art. 81.

Indien, bij overlijden van de Koning, zijn opvolger minderjarig is, komen beide Kamers in verenigde vergadering bijeen, ten einde in het regentschap en in de voogdij te voorzien.

Art. 82.

Indien de Koning in de onmogelijkheid verkeert te regeren, roepen de ministers, na deze onmogelijkheid te hebben laten vaststellen, de Kamers dadelijk bijeen. Door de verenigde Kamers wordt in de voogdij en in het regentschap voorzien.

Art. 83.

Het regentschap mag slechts aan één persoon worden opgedragen.

De Regent treedt eerst in functie nadat hij de bij artikel 80 voorgeschreven eed heeft afgelegd.

Art. 84.

Gedurende een regentschap kan geen verandering in de Grondwet worden aangebracht.

Art. 85.

Ingeval de troon onbezet is, voorzien de Kamers, samen beraadslagend, voorlopig in het regentschap totdat de geheel vernieuwde Kamers bijeenkomen; deze bijeenkomst heeft plaats uiterlijk binnen twee maanden. De nieuwe Kamers, samen beraadslagend, voorzien voorgoed in het bezetten van de troon.

AFDELING II.

De ministers.

Art. 86.

Niemand kan minister zijn dan indien hij Belg is door geboorte of grote naturalisatie heeft verkregen.

Art. 87.

Geen lid van de koninklijke familie kan minister zijn.

Art. 88.

De ministers zijn in de ene of in de andere Kamer alleen dan stemgerechtigd, indien zij er lid van zijn.

Zij hebben zitting in elke Kamer en het woord moet hun worden verleend wanneer zij het vragen.

De Kamers kunnen de aanwezigheid van de ministers vorderen.

Art. 89.

In geen geval kan een mondeling of schriftelijk bevel van de Koning een minister van zijn verantwoordelijkheid ontheffen.

Art. 90.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft het recht ministers in beschuldiging te stellen en hen te brengen voor het Hof van Cassatie; dit alleen is bevoegd om hen te berechten, in verenigde kamers, behoudens hetgeen de wet zal bepalen betreffende het instellen van de burgerlijke rechtsvordering door de benadeelde partij en betreffende misdaden en wanbedrijven die door ministers buiten de uitoefening van hun ambt mochten zijn gepleegd.

Een wet zal bepalen in welke gevallen de ministers verantwoordelijk zijn, welke straffen hun worden opgelegd en op welke wijze tegen hen in rechte wordt opgetreden, zowel bij inbeschuldigingstelling door de Kamer van Volksvertegenwoordigers als bij vervolging door de benadeelde partijen.

Art. 91.

De Koning kan aan een door het Hof van Cassatie veroordeelde minister geen genade verlenen dan op verzoek van een van beide Kamers.

HOOFDSTUK III.

De rechterlijke macht.

Art. 92.

Geschillen over burgerlijke rechten behoren bij uitsluiting tot de bevoegdheid van de rechtbanken.

Art. 93.

Geschillen over politieke rechten behoren tot de bevoegdheid van de rechtbanken, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen.

Art. 94.

Geen rechtbank, geen met eigenlijke rechtspraak belast orgaan kan worden ingesteld dan krachtens een wet. Geen buitengewone rechtbanken of commissies kunnen, onder welke benaming ook, in het leven worden geroepen.

Art. 95.

Er bestaat voor geheel België een Hof van Cassatie.

Dit Hof treedt niet in de beoordeling van de zaken zelf, behalve bij het berechten van ministers.

Art. 96.

De terechtzittingen van de rechtbanken zijn openbaar, tenzij de openbaarheid gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden; in dit geval wordt zulks door de rechtbank bij vonnis verklaard.

Inzake politieke misdrijven en drukpersmisdrijven kan het sluiten der deuren niet dan met algemene stemmen worden uitgesproken.

Art. 97.

Elk vonnis is met redenen omkleed. Het wordt in openbare terechtzitting uitgesproken.

Art. 98.

De jury wordt ingesteld voor alle criminele zaken, alsmede voor politieke misdrijven en drukpersmisdrijven.

Art. 99.

De vrederechters en de rechters in de rechtbanken worden rechtstreeks door de Koning benoemd.

De raadsheren in de hoven van beroep en de voorzitters en ondervoorzitters der rechtbanken van eerste aanleg binnen hun rechtsgebied worden door de Koning benoemd uit twee lijsten van twee kandidaten, de ene door die hoven, de andere door de provincieraden voorgelegd.

De raadsheren in het Hof van Cassatie worden door de Koning benoemd uit twee lijsten van twee kandidaten, de ene door de Senaat, de andere door het Hof van Cassatie voorgelegd.

In beide gevallen mogen de op één lijst voorgedragen kandidaten ook op de andere worden voorgedragen.

Alle voordrachten worden openbaar gemaakt ten minste vijftien dagen voor de benoeming.

De hoven kiezen uit hun leden hun voorzitters en ondervoorzitters.

Art. 100.

De rechters worden voor het leven benoemd.

Geen rechter kan uit zijn ambt worden ontszet of worden geschorst dan door een vonnis.

De overplaatsing van een rechter kan niet geschieden dan door een nieuwe benoeming en met zijn toestemming.

Art. 101.

De Koning benoemt en ontslaat de ambtenaren van het openbaar ministerie bij de hoven en rechtbanken.

Art. 102.

De wedden van de leden der rechterlijke orde worden door de wet vastgesteld.

Art. 103.

Geen rechter mag van de regering bezoldigde ambten aanvaarden, tenzij hij die onbezoldigd uitoefent en behoudens de gevallen van onverenigbaarheid bij de wet bepaald.

Art. 104.

Er zijn in België drie hoven van beroep. De wet bepaalt hun rechtsgebied en de plaatsen waar zij zijn gevestigd.

Art. 105.

De inrichting van de militaire rechtbanken, hun bevoegdheid, de rechten en verplichtingen van de leden van deze rechtbanken, alsmede de duur van hun ambt worden door bijzondere wetten geregeld.

Er zijn rechtbanken van koophandel in de plaatsen die de wet aanwijst. Zij regelt hun inrichting, hun bevoegdheid, alsmede de wijze van benoeming en de duur van het ambt van hun leden.

Art. 106.

Het Hof van Cassatie doet uitspraak over conflicten van attributie, op de wijze bij de wet geregeld.

Art. 107.

De hoven en rechtbanken passen de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toe in zover zij met de wetten overeenstemmen.

HOOFDSTUK IV.

De provinciale en gemeentelijke instellingen.

Art. 108.

De provinciale en gemeentelijke instellingen worden door wetten geregeld.

Die wetten verzekeren de toepassing van de volgende beginselen :

1° De rechtstreekse verkiezing, behoudens de uitzonderingen die door de wet kunnen worden gesteld ten aanzien van de hoofden der gemeentebesturen en van de commissarissen der regering bij de provincieraden;

2° De bevoegdheid van de provincieraden en van de gemeenteraden voor alles wat van provinciaal en van gemeentelijk belang is, behoudens goedkeuring van hun handelingen, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald.

Verscheidene provincies of verscheidene gemeenten mogen zich met elkaar verstaan of zich verenigen, onder de voorwaarden en op de wijze door de wet te bepalen, om zaken van provinciaal belang of van gemeentelijk belang gemeenschappelijk te regelen en te beheren. Evenwel kan aan verscheidene provincieraden of aan verscheidene gemeenteraden niet worden toegestaan samen te beraadslagen;

3° De openbaarheid van de vergaderingen der provincieraden en gemeenteraden binnen de bij de wet gestelde grenzen;

4° De openbaarheid van de begrotingen en van de rekeningen;

5° Het optreden van de Koning of van de wetgevende macht om te beletten dat de provincieraden en gemeenteraden hun bevoegdheid te buiten gaan en het algemeen belang schaden.

Art. 109.

Het opmaken van de akten van de burgerlijke stand en het houden van de registers behoren bij uitsluiting tot de bevoegdheid van de gemeentelijke overheid.

TITEL IV.

De financiën.

Art. 110.

Geen belasting ten behoeve van de Staat kan worden ingevoerd dan door een wet.

Geen provinciale last of belasting kan worden ingevoerd dan met toestemming van de provincieraad.

Geen gemeentelijke last of belasting kan worden ingevoerd dan met toestemming van de gemeenteraad.

De wet bepaalt, ten aanzien van de provinciale en de gemeentelijke belastingen, de uitzonderingen waarvan de noodzakelijkheid uit de ondervinding zal blijken.

Art. 111.

De belastingen ten behoeve van de Staat worden jaarlijks gestemd.

De wetten die ze invoeren, zijn slechts voor één jaar van kracht, indien zij niet worden vernieuwd.

Art. 112.

Inzake belastingen kunnen geen voorrechten worden ingevoerd.

Geen vrijstelling of vermindering van belasting kan worden ingevoerd dan door een wet.

Art. 113.

Behalve in de gevallen door de wet uitdrukkelijk uitgezonderd, kan van de burgers geen retributie worden gevorderd dan alleen als belasting ten behoeve van de Staat, de provincie of de gemeente. Inzake polders en wateringten, wordt niets gewijzigd aan de thans bestaande regeling die onderworpen blijft aan de gewone wetgeving.

Art. 114.

Geen pensioen, geen gratificatie ten laste van de Staatskas kan worden toegekend dan krachtens een wet.

Art. 115.

Elk jaar wordt door de Kamers de eindrekening vastgesteld en de begroting gestemd.

Alle staatsontvangsten en -uitgaven moeten op de begroting en in de rekeningen worden gebracht.

Art. 116.

De leden van het Rekenhof worden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers benoemd, voor de tijd bij de wet bepaald.

Dit Hof is belast met het nazien en het verevenen der rekeningen van het algemeen bestuur en van allen die tegenover de Staatskas rekenplichtig zijn. Het waakt ervoor dat geen artikel van de uitgaven der begroting wordt overschreden en dat geen overschrijving plaats heeft. Het stelt de rekeningen der verscheidene besturen van de Staat vast en is ermee belast te dien einde alle nodige inlichtingen en bewijsstukken te verzamelen. De algemene staatsrekening wordt aan de Kamers onderworpen met de opmerkingen van het Rekenhof.

Dit Hof wordt door een wet ingericht.

Art. 117.

De wedden en pensioenen van de bedienaren der erediensdiensten komen ten laste van de Staat; de daartoe vereiste bedragen worden jaarlijks op de begroting uitgetrokken.

TITEL V.

De gewapende macht.

Art. 118.

De wet bepaalt op welke wijze het leger wordt aangevoerd. Zij regelt eveneens de bevordering, de rechten en de verplichtingen van de militairen.

Art. 119.

Het legercontingent wordt jaarlijks gestemd. De wet die het vaststelt, is slechts voor één jaar van kracht, indien zij niet wordt vernieuwd.

Art. 120.

De inrichting en de bevoegdheid van de Rijkswacht worden door een wet geregeld.

Art. 121.

Vreemde troepen mogen niet dan krachtens een wet tot de dienst van de Staat worden toegelaten, het grondgebied bezetten of er doorheen trekken.

Art. 122.

De inrichting van een burgerwacht wordt in voorkomend geval door de wet geregeld.

Art. 123.

(Opgeheven 24 augustus 1921.)

Art. 124.

Militairen kunnen niet van hun graden, ererechten en pensioenen worden ontzet dan op de wijze bij de wet bepaald.

TITEL VI.

Algemene bepalingen.

Art. 125.

De Belgische Natie kiest als kleuren rood, geel en zwart, en als rijkswapen de Belgische Leeuw met de kenspreuk EENDRACHT MAAKT MACHT.

Art. 126.

De stad Brussel is de hoofdstad van België en de zetel van de Regering.

Art. 127.

Geen eed kan worden opgelegd dan krachtens de wet. Deze stelt de formule vast.

Art. 128.

Ieder vreemdeling die zich op het grondgebied van België bevindt, geniet de bescherming verleend aan personen en aan goederen, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen.

Art. 129.

Geen wet, geen besluit of verordening van algemeen, provinciaal of gemeentelijk bestuur is verbindend dan na te zijn bekendgemaakt in de vorm bij de wet bepaald.

Art. 130.

De Grondwet kan noch geheel, noch ten dele worden geschorst.

TITEL VII.

Herziening van de Grondwet.

Art. 131.

De wetgevende macht heeft het recht te verklaren dat er redenen zijn tot herziening van zodanige grondwettelijke bepaling als zij aanwijst.

Na deze verklaring zijn beide Kamers van rechtswege ontbonden.

Twee nieuwe Kamers worden overeenkomstig artikel 71 bijeengeroepen.

Deze Kamers beslissen, in overeenstemming met de Koning, over de punten die aan herziening zijn onderworpen.

In dit geval mogen de Kamers niet beraadslagen wanneer niet ten minste twee derden van de leden waaruit elke Kamer bestaat, tegenwoordig zijn; en een verandering is alleen dan aangenomen, indien zij ten minste twee derden van de stemmen heeft verkregen.

TITEL VIII.

Overgangsbepalingen.

Art. 132.

Bij de eerste keuze van het Staatshoofd mag van de eerste bepaling van artikel 80 worden afgeweken.

Art. 133.

De vreemdelingen die in België waren gevestigd vóór 1 januari 1814 en er hun woonplaats hebben behouden, worden beschouwd als Belgen door geboorte, mits zij verklaren dat zij het door deze bepaling toegekende voordeel wensen te genieten.

De verklaring moet worden afgelegd binnen zes maanden te rekenen van de dag waarop deze Grondwet verbindend wordt, indien zij meerderjarig zijn, en binnen het jaar na hun meerderjarigheid, indien zij minderjarig zijn.

Bedoelde verklaring moet geschieden voor de overheid van de provincie waarin zij hun woonplaats hebben.

Zij wordt gedaan in persoon of door een gemachtigde, houder van een bijzondere en authentieke volmacht.

Art. 134.

Totdat de wet erin zal hebben voorzien, heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers een discretionaire macht om een minister in beschuldiging te stellen, en het Hof van Cassatie om hem te berechten, met karakterisering van het misdrijf en bepaling van de straf.

De straf mag echter niet zwaarder zijn dan opsluiting, behalve in de gevallen door de strafwetten uitdrukkelijk bepaald.

Art. 135.

Het personeel van de hoven en de rechtbanken blijft in functie zoals het thans bestaat, totdat een wet hierin zal hebben voorzien.

Die wet moet gedurende de eerste zitting van de Kamers worden ingevoerd.

Art. 136.

Een wet, gedurende dezelfde zitting in te voeren, zal bepalen op welke wijze de leden van het Hof van Cassatie voor de eerste maal worden benoemd.

Art. 137.

De Grondwet van 24 augustus 1815 alsmede de provinciale en de plaatselijke statuten zijn afgeschaft. De provinciale en de plaatselijke overheden behouden echter hun bevoegdheden totdat de wet hierin op andere wijze zal hebben voorzien.

Art. 138.

Met ingang van de dag waarop de Grondwet uitvoerbaar wordt, zijn alle daarmee strijdige wetten, decreten, besluiten, reglementen en andere akten opgeheven.

Aanvullende bepalingen.

Art. 139.

Het Nationaal Congres verklaart dat de volgende zaken door afzonderlijke wetten, en wel binnen de kortst mogelijke tijd, dienen te worden geregeld :

- 1° De drukpers;
- 2° De inrichting van de jury;
- 3° De financiën;
- 4° De inrichting van de provincies en van de gemeenten;
- 5° De verantwoordelijkheid van de ministers en andere overheidspersonen;
- 6° De inrichting van het gerecht;
- 7° De herziening van de lijst der pensioenen;
- 8° De maatregelen om misbruiken bij cumulatie van ambten te voorkomen;
- 9° De herziening van de wetgeving inzake faillissement en uitstel van betaling;
- 10° De inrichting van het leger, de rechten op bevordering en op pensioen, alsmede het Militair Strafwetboek;
- 11° De herziening van de wetboeken.

BIJLAGE II.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

Art. 140 (nieuw).

Aan de Grondwet wordt een artikel 140 (nieuw) toegevoegd, luidende :

« Artikel 140. — De tekst van de Grondwet is in het Nederlands, en in het Frans gesteld. »

ANNEXE II.

TEXTE ADOPTE PAR LA COMMISSION.

Art. 140 (nouveau).

Il est ajouté à la Constitution un article 140 (nouveau), rédigé comme suit :

« Article 140. — Le texte de la Constitution est établi en français et en néerlandais. »